

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno

Vzdělávací a výchovný proces u Policie ČR

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. František Šnitr

Vypracovala:
Milena Šádková

Brno 2005

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma “Vzdělávací a výchovný proces u Policie České republiky” zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

.....
Milena Šádková

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Františku Šnitrovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Brno, leden 2005

Milena Šádková

OBSAH

ÚVOD	1
1. Systém Policie ČR	3
1.1 Charakteristika	3
1.2 Úkoly	3
1.3 Organizace a řízení	4
2 . Policejní vzdělávání	7
2.1 Současný stav policejního vzdělávání	7
2.2. Úkoly útvarů MV a PP ČR na úseku vzdělávání policistů	10
2.3. Hlavní principy systému vzdělávání	12
2.4 Subjekty podílející se na vzdělávání policistů	14
2.4.1 Střední policejní školy	16
2.4.2 Školní policejní střediska	18
2.4.3 Další vzdělávací instituce	18
2.5 Další odborná příprava	19
3. Vzdělávání policistů v zemích Evropské unie	21
3.1 Vzdělávání policistů ve SRN	21
3.2 Vzdělávání policistů v Rakousku	29
3.3 Vzdělávání policistů ve Francii	32
4. Srovnání vzdělávacího systému v ČR se systémy v zemích EU	40
Závěr	42
Resumé	44
Anotace	46
Klíčová slova	47
Použitá literatura	48
Přílohy	49

Úvod

Téma bakalářské práce **„Vzdělávací a výchovný proces u Policie ČR“** jsem si vybrala proto, že je velice aktuální a mám možnost sledovat změny, které v současné době probíhají ve vzdělávání policistů v souvislosti se společenskými změnami, které mají rozsáhlý dopad zejména v pojmání svobody, demokracie a v právním vědomí obyvatelstva. Zároveň však paradoxně i na organizovaný zločin a další nežádoucí jevy ohrožující nejen společnost, ale i lidská práva. Tento trend s sebou přináší masivní výskyt kriminality ve své klasické podobě nebo se vyskytuje ve stále nových a závažnějších formách. Společenské změny provází většinou narušení veřejného pořádku a klidu ve společnosti. Pro zvládnutí těchto rizik je důležité, aby především policie byla připravena jim čelit. Policista by měl být vybaven poznatky z nejrůznějších disciplín, které mu mají napomáhat ve výkonu každodenní služby. Vědomosti z nejrůznějších věd jako např. psychologie, sociologie, komunikace, kriminologie apod. mohou vést k předcházení konfliktů, k překonání stresu a k efektivnímu zvládnutí vzniklých situací při jednání s občany.

Činnost policie ve státním aparátu je natolik specifická, že vykonávat službu u policie mohou jen jedinci, kteří jsou schopni vyhovět náročným požadavkům na ně kladeným. Aby mohly být splněny takové úkoly policie jako je ochrana bezpečnosti a pořádku ve společnosti, ochrana práva a svobody osob, či boj proti kriminalitě všeho druhu, musí vždy být prováděno speciální školení a vzdělávání příslušníků PČR (dále jen „policistů“).

Předkládaná práce obsahuje přehled současného vzdělávacího systému u Policie ČR (dále jen „policie“), systém vzdělávání policistů ve vyspělých zemích Evropské unie (dále jen „EU“), srovnání výchovně vzdělávacího procesu u policie s vybranými zeměmi a nastínění priorit, které mohou vést ke sblížení vzdělávacího systému Policie ČR s vyspělými zeměmi EU.

Obsahem první kapitoly je charakteristika, úkoly, organizace a řízení policie. Policie je ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky, který je chápán a formován především jako služba občanům a právnímu státu.

Ve druhé kapitole jsem se pokusila uvést systém vzdělávání policistů od středního školství až po vysokou školu včetně další odborné přípravy, která je nejdůležitější pro výkon služby u policie.

Další kapitola obsahuje charakteristiku vzdělávání policistů ve vyspělých zemích EU (SRN, Rakousko a Francie) a porovnání se vzděláváním policistů v České republice. V zemích EU je velmi těsné propojení vzdělávací a personální politiky a je zde existence kariérního řádu, který v České republice není dosud koncipován.

V závěru uvedu doporučení a návrhy pro vzdělávací systém v ČR, které by přibližovaly náš vzdělávací systém k vyspělým zemím EU.

Cílem práce je:

1. vytvořit ucelený přehled o policejním školství v ČR, jeho struktuře a vzdělávání,
2. uvést přehled o policejním školství v zemích EU (SRN, Rakousko a Francie),
3. porovnat současný vzdělávací systém policie ČR se vzdělávacími systémy policie v zemích EU,
4. doporučit priority a směr vývoje, které povedou ke sblížení vzdělávacího systému Policie ČR s vyspělými zeměmi EU.

Při zpracování tématu jsem čerpala z uvedené literatury a informací získaných při osobních návštěvách na skupině vzdělávání, služební přípravy a sportu Policejního prezidia ČR a školním policejním středisku PČR správy hl. m. Prahy.

1. Systém Policie ČR

1.1 Charakteristika

Policie ČR je ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky, který je chápán a formován především jako služba občanům a právnímu státu.

Policie plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti v rozsahu vymezeném ústavními zákony, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy. Při plnění svých úkolů spolupracuje s mezinárodními organizacemi a policejními institucemi a s bezpečnostními sbory jiných států. (1)

1.2 Úkoly

Jedním z hlavních úkolů policie je zejména ochrana občanů a společnosti před hrozícím nebezpečím, taková ohrožení odvracet a předcházet jim.

Mezi další úkoly patří zejména vedení boje proti terorismu, odhalování a prošetřování trestné činnosti, ochrana ústavních činitelů České republiky a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních smluv, dohled na bezpečnost a plynulost silničního provozu, odhalování přestupků a dalších úkolů uvedených v zákoně č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. (1)

Zákon o policii koncipuje policii jako orgán, který zasahuje a koná v zásadě ex post (po události) a ad hoc (to jest vždy v konkrétní věci). S preventivní rolí policie zákon prakticky nepočítá. Policie aktivně zasahuje až v okamžiku, kdy je porušeno nějaké právo nebo právem chráněný zájem, samozřejmě tehdy, je-li k tomu oprávněna, a způsobem, kterým je oprávněna. Policie je represivní složkou státu. Přesto se klade velký důraz a je dlouhodobě prosazovaná prevence. Pojem prevence rozumíme předcházení, tedy činnost, která má znemožnit vznik nežádoucího stavu.

1.3 Organizace a řízení

Policie je podřízena Ministerstvu vnitra. Policii tvoří policejní prezídium České republiky, útvary s působností na celém území České republiky a útvary s územně vymezenou působností.

V policii působí služba pořádkové policie, služba kriminální policie a vyšetřování, služba dopravní policie, služba správních činností, ochranná služba, služba cizinecké a pohraniční policie, služba rychlého nasazení, služba železniční policie a letecká služba. (1)

Služba pořádkové policie plní veškeré základní úkoly policie, mezi které patří ochrana veřejného pořádku, boj proti kriminalitě, provádění trestního a přestupkového řízení, ale také dohled nad bezpečností silničního provozu. Kromě základních útvarů (obvodních, místních a pořádkových oddělení) jsou v některých větších městech součástí pořádkové policie také pohotovostní motorizované jednotky, stálé pořádkové jednotky a oddíly jízdní policie.

Hlavním úkolem **služby kriminální policie a vyšetřování** je odhalování a vyšetřování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů, pátrání po pohřešovaných a hledaných osobách a odcizených věcech. Kriminalisté využívají při své práci policejní evidence, pomoc odborných kriminalistických pracovišť a spolupracují při vyšetřování trestných činů se zahraničními policejními sbory.

Těžištěm **služby dopravní policie** je dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a řešení dopravních nehod.

Služba správních činností plní úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti v oblastech zbraní a střeliva podle zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních na úsecích, výbušnin podle zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě a správního trestání podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních. Všechny činnosti mají bezpečnostní charakter se zaměřením na prevenci a předcházení trestné činnosti a správním deliktům v této oblasti vnitřního pořádku. Novým úkolem je též zavedení Evropského zbrojního pasu pro občany České republiky.

Ochranná služba zabezpečuje ochranu prezidenta České republiky, ústavních činitelů, osob, kterým na základě mezinárodních dohod a smluv ochrana

náleží, zastupitelských úřadů, určených objektů a sídelních objektů. Služba se dělí na dva samostatné útvary: útvar na ochranu prezidenta ČR a útvar pro ochranu ústavních činitelů.

Služba cizinecké a pohraniční policie – zatímco pohraniční policie zajišťuje ochranu státních hranic mimo hraniční přechody, cizinecká policie pokrývá oblast kontroly dokladů na hraničních přechodech a letištích, oblast povolování a kontroly vstupu a pobytu cizinců, udělování statutu uprchlíků.

Služba rychlého nasazení zasahuje proti zvláště nebezpečným pachatelům v případě únosů, teroristických útoků a účastní se akcí zaměřených proti organizovanému zločinu.

Služba železniční policie zajišťuje zejména veřejný pořádek na nádražích a ve vlacích a ochranu bezpečnosti cestujících a dopravovaných zásilek.

Prvořadým úkolem **letecké služby** policie je pohotovostní nasazení policejních vrtulníků zejména při akcích k záchraně života nebo odvrácení hrozícího nebezpečí, pátrání po pohřešovaných osobách a nebezpečných pachatelích. Provádí také pravidelné hlídkové lety spojené s ostrahou státních hranic a sledování plynulosti dopravy. Významně se podílí na provozu letecké záchranné služby.

Činnost policie při plnění úkolů podle zákona č. 283/1991Sb., o Policii České republiky řídí Policejní prezidium České republiky. (1)

V čele policejního prezidia stojí policejní prezident, který je představeným všech policistů s výjimkou policistů povolaných ministrem k plnění úkolů Ministerstva vnitra nebo Úřadu pro zahraniční styky a informace. (1)

Policejního prezidenta jmenuje a odvolává ministr se souhlasem vlády České republiky. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrovi. (1)

V čele všech popsaných služeb police včetně útvaru ochranné služby, který zajišťuje ochrana prezidenta České republiky a ochranu objektů, v nichž pobývá prezident České republiky, stojí ředitelé. (1)

2. Policejní vzdělávání

2.1 Současný stav policejního vzdělávání

V současné době se policejní vzdělávání skládá ze:

- ⊃ středního školství,
- ⊃ základní odborné přípravy,
- ⊃ vysokoškolského vzdělávání,
- ⊃ dalšího vzdělávání.

Střední školství

Na středních policejních školách MV jsou vytvořeny vzdělávací programy pro získání středního vzdělání. Avšak vzhledem k nastaveným podmínkám při přijetí do služebního poměru, kde je stanoven jako jeden ze základních požadavků absolvování středoškolského studia ukončeného maturitní zkouškou, jsou tyto vzdělávací programy využívány minimálně.

Základní odborná příprava

Uchazeči, kteří absolvovali střední školu nebo učební obor s maturitou jsou zařazováni především do klasické policejní práce, tzv. přímého výkonu služby u uniformované složky policie. Všichni nově přijatí policisté absolvují základní odbornou přípravu denním studiem na určených středních policejních školách v rozsahu 6 – 12 měsíců (délka je určena podle druhu služby nebo odborného zaměření), která je teoreticky i prakticky připraví na výkon základní funkce u služby pořádkové, dopravní, železniční nebo cizinecké a pohraniční policie.

Poněkud modifikovanou odbornou přípravou procházejí příslušníci ochranné služby. Výkon služby u těchto útvarů rovněž vyžaduje splnění specifických požadavků pro přijetí.

Ke službě kriminální policie a vyšetřování, službě pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti, útvaru rychlého nasazení, zásahovým jednotkám a k dalším speciálním útvarům zpravidla není možné nastoupit ihned po přijetí do služebního poměru. Do těchto útvarů jsou vybíráni policisté, kteří již mají praxi a zkušenosti z policejní práce a splňují určité specifické předpoklady pro práci

u těchto služeb. Ti pak jsou povinni absolvovat další speciální ověřování způsobilosti (zátěžovými testy), odbornou přípravu a výcvik.

Cílem základní odborné přípravy je formování postojů nově přijímaných policistů, jejich vybavení základními znalostmi, intelektuálními dovednostmi a praktickými návyky, nezbytnými pro výkon základních funkcí u všech služeb policie. Osnovy výuky jsou koncipovány tak, že výuka zahrnuje nejen výklad nového učiva, ale i praktická zaměstnání s důrazem na modelové situace, při nichž si žáci tvořivou aplikací právních norem na simulované společenské vztahy osvojují praktické dovednosti a vytvářejí si správné návyky potřebné pro správný výkon služby. Neodmyslitelnou součástí výuky je mimo jiné i problematika prevence, spolupráce a součinnosti, zejména na úseku prevence kriminality. Proto studenti v rámci nácviku získaných teoretických dovedností vyjíždějí na praktická zaměstnání na základní výkonné útvary policie. Zde jsou přímo zapojeni, pod dohledem zkušených policistů, do přímého výkonu služby. Tuto praxi vykonávají na obvodních odděleních všech typů a u útvarů služby dopravní policie.

Základní odborná příprava pro výkon služby pořádkové, dopravní a železniční policie

Pro výkon služby pořádkové, dopravní a železniční policie probíhá základní odborná příprava (dále jen „ZOP“) v délce 12 měsíců a je rozdělena do dvou částí.

První, teoretická část přípravy, trvá 9 měsíců a probíhá ve Středních policejních školách MV v Praze, Brně, Jihlavě a Holešově. V průběhu studia jsou žáci klasifikováni stejně jako na civilních školách.

Další část přípravy probíhá ve školním policejním středisku a je zaměřena na získávání praktických dovedností, jako jsou základy sebeobrany, zacházení se zbraní, jednání s občany, poškozenými, ale i pachateli, ovládání různých technických pomůcek, zajišťování místa činu, sejmutí různých druhů stop apod. Tato střediska jsou zřízena většinou v rámci základních útvarů a výuka v nich trvá 3 měsíce. ZOP je zakončená závěrečnou odbornou zkouškou.

Základní odborná příprava cizinecké a pohraniční policie

ZOP probíhá ve Střední policejní škole MV v Holešově a trvá 12 měsíců. Její rozsah, poměr teorie i praxe a skladba předmětů je obdobná jako u pořádkové a dopravní policie. Navíc se vyučují předměty zaměřené na výkon služby cizinecké a pohraniční policie. ZOP je zakončená závěrečnou odbornou zkouškou.

Základní odborná příprava útvaru pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby

Rozsah ZOP je 10 měsíců. Výuka probíhá ve Střední policejní škole MV v Holešově.

Součástí výuky je dvouměsíční praxe přímo ve výkonu služby na útvaru pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby v Praze. ZOP je zakončená závěrečnou odbornou zkouškou.

Základní odborná příprava vysokoškoláků

Uchazeči s vysokoškolským vzděláním, kteří jsou zařazeni do základních útvarů přímého výkonu služby, jsou rovněž povinni absolvovat základní odbornou přípravu. Ta probíhá ve Střední policejní škole MV v Brně. Studium je dálkové. Týdenní soustředění se uskutečňují v intervalu 4–6 týdnů. Celková délka studia je 10 měsíců včetně přípravy a vykonání závěrečné zkoušky.

Vysokoškolské vzdělávání

Získat vysokoškolské vzdělání umožňuje policistům Policejní akademie ČR a některé civilní vysoké školy, které na základě dohody s Ministerstvem vnitra zajišťují přípravu policistů ve studijních oborech upravených pro potřebu policejní činnosti. Studium je většinou dálkové a je zakončeno bakalářskou, popř. magisterskou zkouškou.

Další vzdělávání

Policisté, kteří již absolvovali ZOP a po určité době přecházejí ke službě kriminální policie a vyšetřování, jsou povinni absolvovat rekvalifikační specializační studium v délce 3 až 9 měsíců.

V zájmu dalšího zvyšování kvalifikace mají policisté možnost dalšího absolvování odborných, specializačních a jazykových kurzů.

2.2 Úkoly útvarů MV a PP na úseku vzdělávání policistů

Zásadní přelom v systému vzdělávání policistů po roce 1989 nastal přijetím usnesení vlády ČR č. 28 ze dne 3. ledna 2001, ve kterém bylo uloženo ministru vnitra předložit vládě koncepci celoživotního povinného vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR a resortu vnitra, jehož součástí bude i vzdělávání o lidských právech a výchově k nim (dále jen "koncepte"). Koncepte byla připravována v období změn v organizaci Policie České republiky, tvorby nového zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zákona o státní službě. Schválena byla ministrem vnitra koncem roku 2001.

Jejím cílem bylo připravit systém celoživotního vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie České republiky a resortu vnitra v návaznosti na potřeby občanské společnosti, aktuální a dlouhodobá bezpečnostní rizika a na vstup České republiky do Evropské unie.

V rámci Policie ČR je v současné době proces vzdělávání řízen a usměrňován zejména cestou Odboru vzdělávání a správy policejního školství MV ČR a Skupiny

vzdělávání, služební přípravy a sportu PP ČR. Vzhledem k tomu, že tato pracoviště spolu úzce spolupracují, daří se v rámci policejního vzdělávání efektivně naplňovat úkoly uložené koncepcí. (8)

Odbor vzdělávání a správy policejního školství je útvarům Ministerstva vnitra pro výkon vymezené působnosti delegované na ministerstvo v oblasti státní správy v oboru středního a vysokého policejního školství a útvarům ministerstva působícím v oblasti vnitřní správy. V rámci vymezené působnosti delegované na ministerstvo je předmětem jeho činnosti státní správa v oblasti:

- ⊆ středoškolského vzdělávání v oboru "Bezpečnostně právní činnost", uskutečňovaného ve středních policejních školách ministerstva,
- ⊆ vysokoškolského vzdělávání policistů a zaměstnanců Policie České republiky, uskutečňovaného dle zvláštních předpisů.

V rámci vnitřní správy je předmětem jeho činnosti komplexní systém celoživotní přípravy policistů a zaměstnanců policie k výkonu povolání.

Skupina vzdělávání, služební přípravy a sportu je organizačním článkem Policejního prezidia.

Hlavními úkoly Policejního prezidia ČR v systému celoživotního vzdělávání policistů je zejména:

- ⊆ identifikace potřeb policie v oblasti vzdělávání a výcviku, formulace zakázky,
- ⊆ kontrola účinnosti vzdělávacího procesu, poskytování zpětné vazby pro potřeby Policie ČR a MV,
- ⊆ metodické řízení, koordinace a kontrola činnosti subjektů vzdělávání Policie ČR (např. policejní výcviková střediska, instruktoři)

Vzdělávací a výchovný proces u policie je regulován cestou obecně závazných právních předpisů a interních aktů řízení vydaných buď Ministerstvem vnitra nebo Policejním prezidiem České republiky. Mezi zákonná východiska systému přípravy policistů je nezbytné zařadit zejména tyto právní normy :

Zákon ČNR č. 283/ 1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů,

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů ,

Nařízení vlády č. 79/1994 Sb. o platových poměrech zaměstnanců ozbrojených sil, bezpečnostních sborů a služeb, orgánů celní správy, příslušníků Sboru požární ochrany a zaměstnanců některých dalších organizací (služební platový řád), ve znění pozdějších předpisů.

2.3 Hlavní principy systému vzdělávání uplatňovaného v rámci policie

Systém celoživotního vzdělávání je koncipován jako otevřený, poskytující nástupní odbornou přípravu na začátku kariéry každého policisty, a to zejména v systému resortního středního a vysokého školství. Současně tento systém zajistí další vzdělávání pro kariérní růst včetně vzdělávání při změně pracovního zařazení.

Dále tento systém zajistí další vzdělávání a výcvik pro prohlubování a udržení odbornosti a bude schopen reagovat na aktuální potřeby bezpečnostní problematiky.
(8)

Systém vzdělávání policistů je založen na novém filosofickém pojetí policejní práce, které je charakterizováno těmito hlavními principy:

- ⊆ policejní práce musí být službou občanovi (prioritou této služby tedy musí být uspokojení občanských potřeb),

- ⊂ policista musí být vysoce profesionální, kvalifikovaný, motivovaný, disponující vysokým etickým standardem, který od něj společnost očekává a právem vyžaduje ("nová image policisty"),
- ⊂ vzdělávání a výcvik musí být založeno na kompetenčním přístupu (odklon od encyklopedického shromažďování informací),
- ⊂ ve vzdělávání a výcviku je, vedle odpovědností a povinností služebních funkcionářů, nutno zdůraznit i osobní odpovědnost každého jednotlivce za odbornou připravenost k výkonu služby.

Obsahové zaměření vzdělávání vychází ze základních úkolů policie, stanovených zákonem ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. K přípravě policistů k plnění těchto úkolů jsou zaměřeny především programy základní odborné přípravy a další odborné přípravy policistů a vysokoškolské programy.

Oblast dalšího vzdělávání kromě průběžného prohlubování a udržování kvalifikace policistů bezprostředně reaguje na priority bezpečnostní politiky v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti tak, jak každoročně stanoví vláda ČR svým usnesením. Další obsah vzdělávání tvoří aktuální témata vyplývající ze strategií a koncepcí přijatých vládou, např. boj proti korupci, práce Policie ČR ve vztahu k národnostním menšinám, školení v oblasti schengenské spolupráce, boj proti kriminalitě proti poškození životního prostředí, boj proti organizovanému zločinu, finanční a počítačové kriminalitě a dalších vládních nebo resortních koncepcí vztahujících se k oblasti vzdělávání policistů. (8)

Lze současně konstatovat, že základní stavební kameny moderního systému vzdělávání policistů jsou v České republice vytvořeny. Jsou to:

- ⊂ nástupní příprava, která je povinná pro všechny policisty bezprostředně po přijetí do služebního poměru, a je realizovaná různými formami základní odborné přípravy,

- ⊂ další odborná příprava, která je realizovaná formou povinných specializačních kurzů vytvořených na základě vzdělávacích potřeb výkonu služby nebo potřeb služebního funkcionáře,
- ⊂ služební tělesná a střelecká příprava – závazně regulovaná plány výcviku na každý kalendářní rok,
- ⊂ příprava k výkonu vysokoškolských funkcí realizovaná formou studia na Policejní akademii ČR a vybraných středních policejních školách MV,
- ⊂ vzdělávání ke konkrétním aktuálním tématům a problematikám,
- ⊂ zdokonalovací příprava ve školních policejních střediscích Policie ČR nebo přímo při výkonu služby. (8)

2.4 Subjekty podílející se na vzdělávání policistů

Mezi subjekty, které připravují a následně realizují výše uvedené programy v oblasti vzdělávání a výcviku v rámci Policie ČR je možno zařadit:

Odbor vzdělávání a správy policejního školství (OVSPŠ)

Policejní akademie ČR (PA ČR)

Střední policejní školy Ministerstva vnitra (SPŠ MV)

Skupina vzdělávání, služební přípravy a sportu Policejního prezidia ČR

Školní policejní střediska Policie ČR správ krajů (ŠPS)

Střediska specializovaného výcviku zřizovaná Policejním prezidiem ČR

Instruktory služební přípravy zařazené na útvarech Policie ČR

Současně je nezbytné se zmínit i o spolupráci v oblasti se zahraničními partnery. Ta vyplývá z přijatých mezinárodních smluv a dohod.

Zahraniční partneři v oblasti vzdělávání policistů :

Královská kanadská jízdní policie /RCMP/

Asociace evropských policejních akademií / AEPC /

Holandský institut pro výběr k policii a její výcvik / LSOP /
Národní manažerský kooperační program / NMCP /
Evropská policejní akademie / CEPOL /
Středoevropská policejní akademie / MEPA /
Federal Bureau of Investigation / FBI /
International Section, National Police Directorate, Norsko
International Committee of the Red Cross / ICRC /
Ministere de l'interieur, Úsek pro mezinárodní styky, Francie
Nadace Hannse Seidela, SRN - Bavorsko / NHS /
Policejní akademie v Munsteru - SRN
Saské státní ministerstvo vnitra
Home Office UK, Race Equality Unit, Velká Británie

Obsah zahraniční pomoci je zaměřen jak na systémová řešení v oblasti vzdělávání policistů, tak na rizika vyplývající z analýz bezpečnostní situace v ČR, problematiky mezinárodního organizovaného zločinu a bezpečnostní problematiku spojenou se vstupem do EU. Zahraniční vzdělávací aktivity mají řadu různých forem – semináře, školení, konzultace, výměnné stáže apod. Tyto aktivity jsou realizovány na více úrovních - OVSPŠ MV, Policejní prezídium, SPŠ MV, PA ČR. (8)

2.4.1 Střední policejní školy

Základem resortního vzdělávacího systému jsou střední policejní školy MV. Ministerstvo vnitra v současné době provozuje 6 středních policejních škol

Střední policejní škola MV v Praze poskytuje ve čtyřletém denním studiu určeném pro žáky základních škol střední odborné vzdělávání ve studijním oboru

„Bezpečnostně právní činnost“. Dále se škola zaměřuje na základní odbornou přípravu nově přijatých policistů pro službu jak přímé, tak i nepřímé bezpečnostní povahy (pořádkové, dopravní, železniční, cizinecké a pohraniční policie) a na další vzdělání policistů v různých odborných kurzech.

Střední policejní škola MV v Brně zajišťuje vzdělávání v oboru působnosti Ministerstva vnitra ČR. Vzdělávací programy jsou realizovány formou odborné přípravy policistů a občanských zaměstnanců Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR. Cílem vzdělávacích programů je nejen poskytovat základní a specializované policejní vzdělání, ale i zabezpečit odborný růst policistů a občanských zaměstnanců MV a PČR od započetí až po skončení služebního či pracovního poměru. Významným a nejrozsáhlejším kurzem, který škola realizuje, je povinný specializační kurz pro vedoucí a zástupce vedoucích nižších organizačních celků služby pořádkové a služby železniční policie.

SPŠ MV v Holešově poskytuje ve čtyřletém denním studiu určeném pro žáky základních škol střední odborné vzdělání ve studijním oboru: „Bezpečnostně právní činnost“. Dále škola připravuje v základní odborné přípravě nově přijaté policisty pro službu pořádkové, dopravní, železniční, cizinecké a pohraniční policie a policisty zařazené u ochranné služby PČR. V rámci celoživotního vzdělávání se škola zaměřuje především na odborné kurzy pro službu cizinecké, pohraniční a železniční policie. Jako vysoce odborný a pro žáky velmi náročný kurz je možno jmenovat povinný specializační kurz pro odbornou přípravu policistů zařazených na úseku služby správních činností policie.

Střední policejní škola MV v Jihlavě je odborným pracovištěm, které se již od svého vzniku zaměřuje na výchovu specialistů dopravní služby. Škola nabízí několik typů vzdělávacích aktivit. Je to studium pro výkonné policisty v kurzech základní odborné přípravy, dvouleté studium policistů bez úplného středního vzdělání, zakončené maturitní zkouškou. Jako škola se zaměřením na dopravu zabezpečuje i další vzdělávání policistů zařazených na Dopravních inspektorátech PČR. Škola provádí v rámci meziresortní spolupráce i speciální školení pro vojenskou policii a hasičský záchranný sbor. Ve spolupráci s Ministerstvem dopravy organizuje i kurzy pro pracovníky stanic technické kontroly. V rámci další odborné přípravy byl ve spolupráci ředitelství služby dopravní policie PP ČR, skupiny

vzdělávání, služební přípravy a sportu PP ČR a SPŠ MV Jihlava vytvořen systém další odborné přípravy dopravních policistů, který nemá v podmínkách české policie obdoby. Jedná se o systém celoživotního vzdělávání policistů zařazených na službě dopravní policie (viz příloha č. 1).

Střední policejní škola MV v Pardubicích je specializovaným pracovištěm, které podle aktuálních potřeb výkonných součástí zabezpečuje ucelený systém odborného vzdělávání pracovníků služby kriminální policie a vyšetřování PČR.

Střední policejní škola v Praze Ruzyni zajišťuje služby v oblasti odborného vzdělávání pro potřeby Policie ČR a Ministerstva vnitra i jiných orgánů a organizací státní správy na základě platných smluv a dohod. Hlavním úkolem je zabezpečovat kvalifikační kurzy základní odborné přípravy a specializační kurzy pro policisty a občanské zaměstnance vybraných útvarů a služeb PČR.

Se zřetelem ke skutečnosti, že novelizace zákona o služebním poměru již nepředpokládá možnost udělování výjimek z požadovaného stupně vzdělání při přijetí do služebního poměru policisty, není reálný předpoklad, že by střední policejní školy MV v budoucnosti poskytovaly policistům stupeň úplného středního vzdělání. Poskytováním stupně vzdělání se bude zabývat Policejní akademie ČR a v těch případech, kdy bude potřeba, aby policisté s dosaženým úplným středním vzděláním dosáhli vzdělání vysokoškolského. V závislosti na struktuře kvalifikačních požadavků, které budou stanoveny novým zákonem o služebním poměru, může resortní školská soustava poskytovat též vyšší odborné vzdělání.

2.4.2 Školní policejní střediska

Nedílnou součástí resortní vzdělávací soustavy je osm školních policejních středisek Policie ČR v rámci jednotlivých správ krajů. Tato realizují jednak odbornou praxi žáků v rámci základní odborné přípravy a některé krátkodobé kurzy pro policisty ve výkonu služby v rámci další odborné přípravy.

Odborná praxe je jako nedílná součást základní odborné přípravy realizována podle nařízení ministra vnitra. Střediska zajišťují praktický výcvik dle platných učebních osnov vydaných Odborem vzdělávání a správy policejního školství ministerstva vnitra České republiky. Odborná praxe je realizována formou

výcviku ve školním policejním středisku a dále formou praktického výkonu služby na vybraných útvarech.

Cílem odborné praxe je zvyšování znalostí a dovedností nezbytných pro samostatné plnění úkolů na úseku hlídkové služby, při dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu, obchůzkové a dozorčí služby podle zásad pro činnost útvarů služby pořádkové policie.

2.4.3 Další vzdělávací instituce

Střediska specializovaného výcviku zřizovaná Policejním prezídiem ČR zabezpečují s celostátní působností odbornou přípravu v úzce specializovaných činnostech, např. v oblasti výcviku potápěčů, pyrotechniků, služebních psů apod.

Další odbornou přípravu policistů ve výkonu služby v místě jejich pracovního zařazení realizují v souladu s aktuálními potřebami výkonu služby instruktoři zařazení přímo na útvarech Policie ČR.

Policejní akademie ČR je podle zákona č. 111/1998 Sb., zřízena jako policejní vysoká škola. Slouží jako vrcholná vzdělávací a vědecká instituce ve studijním programu "Bezpečnostně právní studia".

PA ČR má bakalářský studijní program „Bezpečnostně právní studia“ a navazující magisterský studijní obor „Policejní management a kriminalistika“, doktorský studijní program „Bezpečnostně právní studia“ a bakalářský studijní program „Veřejná správa“, studijní obor „Krizový management ve státní správě a územní samosprávě“.

2.5 Další odborná příprava

Do obsahu další odborné přípravy jsou zahrnuty zejména tyto oblasti:

- ⊂ **všeobecná další odborná příprava**, která je určena k upevňování, rozšiřování a prohlubování kompetencí policistů potřebných pro plnění služebních úkolů vyplývajících obecně ze služebního poměru policisty, bez ohledu na služební zařazení (zdokonalovací kurzy, Schengen, menšiny),
- ⊂ **praktický výcvik v použití síly** a v tom, jak je její použití limitováno zásadami lidských práv, zejména Evropskou úmluvou o lidských právech (zejména příprava k použití služební zbraně, příprava k používání donucovacích prostředků včetně taktiky služebních zákroků s použitím donucovacích prostředků a zbraně s cílem přechodu na integrovaný výcvik policistů),
- ⊂ **další odborná příprava ve vztahu ke služebnímu místu**, která je zaměřená na upevňování, rozšiřování a prohlubování kompetencí v souladu s náplní služební činnosti, rozsahem oprávnění a povinnostmi policisty vyplývající z konkrétního služebního místa (specializační kurzy, management),
- ⊂ **další odborná příprava ve vztahu k případům**, která je zaměřena na typizované případy budoucího nasazení využívající vyhodnocení získaných zkušeností a poznatků z předchozích případů (zasedání MMF, NATO apod.).

Další odborná příprava je určena všem policistům a je diferencována:

- ⊂ obsahově podle rozsahu oprávnění a povinností policisty vyplývajícím obecně ze služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru, profilových činností jednotlivých služeb policie nebo rozsahu oprávnění a povinností policisty vyplývajícím z konkrétních služebních činností,
- ⊂ organizačně na centrálně nebo decentralizovaně plánovanou a realizovanou,
- ⊂ podle institucionálního zabezpečení na školní a mimoškolní,

- ⊂ podle forem a metod realizace (školení, kurzy, odborné stáže, semináře, instrukčně metodická zaměstnání, výcvik, studijní pobyty, samostudium).

Další odborná příprava je organizována a realizována zejména na základě ročních plánů profesní přípravy, které jsou vydávány jako rámcové a prováděcí.

V rámci projektu Phare CZ 98/IB/JH/02/1 byl vytvořen návrh integrovaného systému přípravy policistů ve výkonu služby zaměřený na jednání policistů během typických situací v běžném výkonu služby (oblast "použití síly" - viz výše). Cílem tohoto návrhu je vytvořit ucelený, pružný a efektivní systém výcviku policistů orientovaný na jednání policistů a zaměřený zejména na integraci dílčích policejních znalostí a dovedností, k zvládnutí typických situací ve výkonu policejní služby. Důraz je kladen na komunikaci a jednání policistů s občany, schopnost deeskalace konfliktu v rizikové situaci a zajištění bezpečnosti občanů, bezpečnosti vlastní a spolupracujících policistů.

Integrovaný výcvik policistů je určen zejména policistům v přímém výkonu služby, kteří vstupují do kontaktu s občany (především policisté služby pořádkové, dopravní a kriminální policie). Integrovaný výcvik zohledňuje požadavky výkonu policejní služby z hlediska aktuálních potřeb a vytváří podmínky pro aplikaci hlavních zásad policejní práce uplatňované v zemích EU do výcviku a posléze i výkonu služby policistů. (8)

3. Vzdělávání policistů v zemích Evropské unie

Z vyspělých zemí EU jsem si vybrala SRN a Rakousko, které ve vztahu k naší zemi hrály dlouhodobě významnou úlohu a Francii, která představuje vedle své vyspělosti a mohutnosti jednu z vůdčích pozic.

3.1 Vzdělávání policistů ve Spolkové republice Německo

Obecné zásady vzdělávání

Systém vzdělávání policistů ve Spolkové republice Německo (dále jen „SRN“) plně vychází z obecných zásad systému vzdělávání. Je kombinací resortní školské soustavy a civilní školské soustavy. Na úseku policejního školství se to projevuje tím, že v každé spolkové zemi existuje vlastní úprava o policejním školství. Každá země má také vlastní střední odborné policejní školy.

Statut vysokých odborných škol s policejním zaměřením je dvojí: Buď se jedná o rezortní odborné vysoké školy v kompetenci ministra vnitra nebo je policejní vysokoškolská výuka zařazena jako jeden ze studijních směrů na vysokých školách pro veřejnou správu.

Otevřenost systému policejního vzdělávání

Demokratizace celého systému policejního vzdělávání se projevuje v jeho značné průhlednosti. Nejen právní předpisy o školství, ale též učební plány, organizační statuty a další záležitosti, týkající se života těchto škol, nejenom, že nejsou utajovány, ale naopak jsou veřejně publikovány a lze říci, že i propagovány. Široká veřejnost má možnost se přesvědčit o obsahu a úrovni studia v rezortních policejních školách. (7)

Podmíněnost služebního postupu na dosažené úrovni vzdělání

Ve SRN je přísně dodržována zásada vázanosti služebního postupu na dosaženém stupni vzdělání. Jednotlivé stupně policejní vzdělávací soustavy jsou uzpůsobeny tak, aby odpovídaly rozdílným nárokům jednotlivých kategorií státní služby. U policie SRN v současnosti existují tři kategorie státní služby, pro které jsou přímo v zákoně předepsány kvalifikační požadavky, které nelze prominout. Jde o službu střední, zvýšenou a vyšší. Služební postup je kromě jiného přísně vázán na celkový stupeň dosaženého školního vzdělání, ať již odborného v rámci resortu nebo civilního před nástupem k policii.

Závislost služebního postupu na stupni vzdělání má mimořádně silný motivační účinek. Policisté ve vlastním zájmu usilují o splnění stanovených kritérií pro postup, protože se jim otevírají možnosti rychlejší služební kariéry a dosažení vyššího platu.

Dosažená úroveň vzdělání je tedy jeden z významných faktorů služebního postupu, získání vyšší hodnosti a vyššího platového ocenění. Vzdělávání je však zásadně dobrovolné a je výhradně záležitostí každého jednotlivce. Pokud policista hodlá setrvat po celou dobu svého služebního poměru v určité kategorii, není na něj ze strany nadřízených vyvíjen tlak, aby se dále vzdělával.

Jednota teorie a praxe

Na všech stupních vzdělávání v resortních policejních školách je teoretické vyučování organicky spojeno s výkonem praktické služby. Proto se přípravná služba ve všech služebních kategoriích dělí na fázi teoretického vyučování ve školních učebnách a na fázi praktického výcviku, probíhajícího na terénních policejních pracovištích. V průběhu praktického výcviku má každý jednotlivec nebo malá skupina frekventantů přiděleného „pečovatele“ (patrona), který je povinen své svěřence odborně vést, kontrolovat jejich výkony a hodnotit. Při závěrečných zkouškách jsou ověřovány nejen teoretické vědomosti, ale i praktické dovednosti. (7)

Pokud jsou k policii přijímáni uchazeči splňující požadavky na vzdělání pro danou kategorii státní služby, kteří získali vzdělání na civilních školách, odpadá u nich přípravná služba a jsou zařazeni přímo do příslušné kategorie služby jako úředníci na zkoušku. Absolvují pouze odbornou výuku v krátkodobých kurzech (speciální disciplíny) na policejních školách a praktický zácvik. Po složení odborné zkoušky a uplynutí zkušební doby jsou pak definitivně ustanovováni do funkcí.

Přechod z nižší úrovně státní služby do vyšší je tedy vázán na přesně stanovený procedurální postup:

- ⊆ uchazeč musí mít stanovené vzdělání, aby mohl být přijat jako čekatel do dané kategorie služeb,

- ⊂ poté musí absolvovat stanovenou přípravnou službu, v níž získá další odborné vzdělání,
- ⊂ na závěr přípravné služby musí složit zkoušky a teprve poté může být definitivně jmenován úředníkem dané kategorie. (7)

Policejní vzdělávací systém

Vzdělávání pro střední policejní službu

Uchazeči musí mít ukončenou hlavní školu, reálku nebo rovnocenné či vyšší ucelené vzdělání (pro absolventy hlavních škol je o půl roku prodloužena přípravná služba povinným absolvováním učebního kurzu k získání ukončeného středního vzdělání).

Přípravná služba trvá v délce dva a půl roku. Bez ohledu na to, u kterého druhu policie chce čekatel sloužit, je pro výkon přípravné služby přidělen do jednotek pohotovostní policie, které jsou dislokovány v policejních kasárnách.

Tyto jednotky jsou nasazovány k plnění předem stanovených úkolů. Jako zásada bylo přijato, že nováčci nejsou prvních šest měsíců nasazováni do výkonu služby, aby nebyla narušována jejich adjustace i vlastní výchovně vzdělávací proces.

Školní výuka během přípravné služby probíhá na středních odborných policejních školách. Absolutorium těchto škol však ještě neopravňuje k přijetí na vysokou školu. Teprve ještě dalším ročním nástavbovým studiem lze získat vysvědčení o vysokoškolské zralosti. Po uplynutí přípravné služby musí čekatelé složit na policejní škole závěrečnou zkoušku a po jejím složení nastoupí dráhu střední policejní služby. Jsou ustanoveni jako úředníci na zkoušku a po zpravidla 24 měsících zkušební době jako úředníci s definitivou. (6)

Vzdělávání pro zvýšenou policejní službu

Pro přijetí do tohoto typu státní služby je požadováno úplné středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Pro policisty ze střední služby je umožňováno nejméně po dvou letech praxe. Tito uchazeči musí dále získat odbornou vysokoškolskou zralost absolvováním ročního studia tzv. vyššího stupně na vyšší policejní škole. Další podmínkou je, aby uchazeč nebyl starší 33 let a u kriminální policie 30 let. Absolventi gymnázií nemusí toto roční nadstavbové studium absolvovat, poněvadž je jejich vysvědčení opravňuje ke studiu jakékoliv vysoké školy.

Jádrem přípravy pro zvýšenou policejní službu je tříleté studium na Vysoké odborné policejní škole nebo studium policejního směru na vysokých školách pro veřejnou správu. Dělí se na část teoretického vyučování, které trvá nejméně 18 měsíců a na část praktického výcviku v délce 18 měsíců. (7)

Po složení státní zkoušky nastupuje policejní úředník do zvýšené služby v hodnosti policejní (kriminální) komisař na zkušební dobu 18 měsíců. Teprve poté získá definitivu. Uchazeči o zvýšenou službu z řad absolventů civilních vysokých škol (s ukončenou první státnicí) jsou přijímáni jako úředníci na zkoušku s tříletou zkušební dobou, v jejím rámci absolvují několikaměsíční nástupní kurzy s praxí. Po ukončení zkušební doby musí složit čekatelskou zkoušku.

Další vzdělávání v průběhu střední a zvýšené policejní služby

Dalšímu vzdělávání je u policie věnována vysoká pozornost. Jeho rozhodujícím posláním je soustavné zvyšování kompetence policejních úředníků, prohlubování akceptace a image policie u obyvatelstva. Je chápáno jako důležitá investice nebo kapitál sloužící k neustálému profesionálnímu rozvoji. Neslouží tedy

pouze k efektivnímu dosahování cílů policejní organizace, ale také ke zvyšování pracovní spokojenosti policistů. Je uskutečňováno na policejních odborných a vyšších policejních školách.

Vytýčené cíle dalšího vzdělávání důsledně vycházejí z analýzy reálných potřeb policejní praxe. Začleňování jednotlivých policejních úředníků do dalšího vzdělávání probíhá na základě určitého rozumného kompromisu mezi objektivními potřebami dané policejní instituce, zastávané funkce a zájmové orientace jednotlivců.
(7)

Zvýšený důraz je položen na další vzdělávání policistů usměrňující jejich sociální chování a jednání. Má za cíl zvyšovat osobní kompetenci policistů a prostřednictvím ní i kvalitu profesní činnosti. Obsahuje:

- výcvik ke zvládnutí psychické zátěže,
- integrované vzdělávání,
- výcvik řídicích pracovníků.

Vzdělávání pro vyšší policejní službu

Vrcholovou úroveň profesní kariéry policistů představuje vyšší policejní služba. Je dostupná především pro velmi spolehlivé policejní úředníky, kteří po několik let (nejméně tři roky) vynikajícím způsobem vykonávali zvýšenou policejní službu a prokázali předpoklady a schopnost dalšího odborného růstu.

Podmínkou pro postup do vyšší policejní školy je absolutorium policejní akademie pro řídicí pracovníky.

Policejní akademie je určena pro přípravu nejvyšších úředníků policie - především policejní rada a policejní ředitele. Jde o jedinou, elitní vzdělávací policejní instituci, která je spravována Spolkem. Poskytuje nástavbové odborné vysokoškolské vzdělání. Jedná se o čistě resortní vysokou školu, kdy její absolventi jsou dosud připravováni jen pro potřeby policie. (6)

K dosažení tohoto cíle Policejní akademie nabízí dva vzdělávací kurzy:

- ⊂ dvouleté studium (z toho jeden rok přímo na Policejní akademii) pro policejní úředníky a úřednice pořádkové, kriminální a spolkové hraniční policie,
- ⊂ zvláštní kurz pro úředníky a úřednice - absolventy právnických fakult, kteří úspěšně složili druhou státní zkoušku. Hlavním posláním studia je získání způsobilosti zastávat vyšší policejní funkce, řídit ve vedoucí funkci nasazení policejních sil, mít na paměti zvláštní úkoly spolkových a zemských ústředních i nejvyšších státních orgánů a spolupůsobit při dalším vzdělávání policejních úředníků.

Účastníci studia jsou přijati do dvouleté vzdělávací služby. První rok vzdělávací služby probíhá formou organizovaných stáží u různých specializovaných policejních služeben a poté následuje roční intenzivní výuka na policejní akademii.

Na závěr vzdělávací služby se na policejní akademii skládají písemné a ústní zkoušky. Jejich úspěšné absolvování opravňuje ke jmenování do vyšší policejní služby v hodnosti policejní (kriminální) rada. (7)

Další vzdělávání v průběhu vyšší policejní služby

Přijatá zákonná norma, tzv. Program vnitřní bezpečnosti SRN, ukládá povinnost všem policejním úředníkům se soustavně odborně zdokonalovat. Na základě toho na Policejní akademii probíhají různé běhy dalšího vzdělávání pro vyšší policejní úředníky. Jejich obsah je zaměřen na další vzdělávání:

- ⊂ všeobecně odborné,
- ⊂ funkční (vztahuje se na konkrétní odborné problémy),
- ⊂ situační,
- ⊂ projektové.

Cílem všeobecně odborného dalšího vzdělávání je doplňování vědomostí a dovedností policejních úředníků o nové, aktuální a důležité skutečnosti, podporovat rozvoj jejich schopnost v

- získávání nových vědeckých poznatků,
- osvojování si optimálních pracovních metod,
- získávání aktuálních poznatků z oblasti řízení,
- osvojování kooperujícího jednání.

Hlavním smyslem je takové vedení vzdělávacích aktivit řídicích policejních pracovníků, aby předkládané nebo nacházené problémy plně pochopili, porozuměli jim a využívali nové poznatky a dovednosti ke změně současných poměrů v činnosti jim svěřených policejních pracovišť.

Funkční další vzdělání má za cíl zprostředkovat potřebné vzdělávací obsahy až do konkrétních metod práce řídicích pracovníků policie, umožnit jim intenzivní prohloubení vědomostí, aby se lépe orientovali ve svých úkolech. Tato forma vzdělávání má především policejním úředníkům napomoci pochopit:

- jejich řídicí úkoly spojené s danou služební funkcí,
- jejich orientaci na potřebné věcné zřetele řídicí činnosti.

Situační další vzdělávání má umožnit policejním úředníkům osvojit si nový věcný styl v řízení, vyvarovat se rizikového napodobování jiných vedoucích pracovníků policie, naučit se správně a rychle reagovat v jednotlivých situacích mimořádného charakteru.

Cílem **projektového dalšího vzdělávání** je nastínění právních, technických, organizačních nebo vědeckých souvislostí policejních činností včetně problémových a inovačních řešení. Povinností účastníků této formy dalšího vzdělávání je anticipovat určité změny v jednotlivých policejních oborech, v jejich úlohách a spolupůsobit prostřednictvím svých myšlenkových podnětů při jejich řešení.

Ve SRN je vybudován velmi efektivní policejní vzdělávací systém, který lze považovat za jeden z nejdokonalejších jak v Evropě, tak i ve světovém měřítku. Jeho velkou předností je až detailní legislativní podpora, organizační a pedagogické propracování a vysoce kvalitní personální zabezpečení. Ústřední koncepční idea je založena na požadavku, aby dosaženému vysokému standardu celé společnosti odpovídala i vysoká vzdělanostní úroveň policistů. Pro realizaci uvedeného požadavku skýtá systém vzdělávání policistů v SRN optimální předpoklady. (6)

3.2 Vzdělávání policistů v Rakousku

Struktura bezpečnostních sil

Struktura rakouských bezpečnostních sil je poměrně komplikovaná a prošla od roku 1920, kdy je po rozpadu Rakouska-Uherska v platnosti federální ústava, významnými změnami. V bezpečnostní sféře je zaveden odborný a správní instanční systém. V zásadě lze tyto bezpečnostní síly rozdělit na spolkovou policii a spolkové četnictvo.

Generální ředitelství veřejné bezpečnosti je v současnosti administrativním orgánem v rámci ministerstva vnitra, který se zabývá bezpečnostní problematikou. Funguje jako vrcholový bezpečnostní úřad nejvyšší instance. Do jeho kompetence patří:

- ⊆ spolková policie,
- ⊆ ústřední velitelství četnictva,
- ⊆ státní bezpečnost (včetně sekce interpolu),

- ⊂ administrativní policie.

V každé spolkové zemi je po jednom ředitelství veřejné bezpečnosti, které odpovídá za činnost státní bezpečnosti, kriminální a administrativní policie. Při plnění bezpečnostně-policejních úkolů (tedy v odborné činnosti) jsou jim též podřízena také zemská četnictva velitelství. V bezpečnostně -odborných oblastech působí také ředitelství jako druhá instance a v určitých správních otázkách jako nejvyšší instance.

Určité výsadní postavení má vídeňské ředitelství veřejné bezpečnosti, které současně funguje i jako ředitelství vídeňské spolkové policie. Navíc Ústřední kriminální úřad ve Vídni je ve skutečnosti jako celorakouská instituce, která řídí všechny agentury a služby, týkající se činnosti kriminální policie. (6)

Jako bezpečnostní úřady první instance jsou v jednotlivých zemích spolková policejní ředitelství a okresní správní úřady. Exekutivní orgánem policejních úřadů je spolková bezpečnostní stráž a sbor kriminálních úředníků. Okresní správní úřady v případě naplňování své bezpečnostní působnosti využívají služeb spolkového četnictva.

Vedle těchto čtrnácti institucí působí v jednotlivých zemích 85 okresních hejtmanství a dva městské magistráty s vlastním statutem první instance. Tyto magistráty si stále drží pro zajištění místní bezpečnosti své městské policejní útvary.

Ústřednímu velitelství četnictva ve „vnitřních záležitostech“ podléhají:

- ⊂ zemská četnická velitelství (v každé zemi kromě Vídně),
- ⊂ správní četnická velitelství (pro více správních okresů),
- ⊂ okresní četnická velitelství (pro jeden správní okres),
- ⊂ hlídková četnická velitelství (pro několik obcí).

Mezi zvláštní zařízení pro vnitřní účely patří Ústřední četnická škola v Modlingu a školské odbory v rámci zemských četnických velitelství .

Policejní vzdělávání

Zvláštností policejního vzdělávání v Rakousku je jeho dostupnost pro mladistvé již po dosažení 15-ti let, po ukončení povinné školní docházky. Tito uchazeči, pokud mají rakouské občanství, minimální výšku 166 cm, jsou tělesně zdatní a obstojí u přijímacích zkoušek, mohou získat vzdělání s orientací na výkon povolání úředníka bezpečnostní stráže W 3 (základní kategorie výkonných úředníků - hodnost inspektor).

Vzdělávání probíhá na střední policejní odborné škole ve Vídni a trvá tři roky. Vyučování a výcvik jsou členěny na teoretickou část, která trvá 31 měsíců a na praktickou část v délce tří měsíců. K tomu je potřebné přiřadit měsíční výcvik v řízení automobilů a jeden měsíc na opakování učební látky. (6)

Po tříletém studiu a po dosažení 18-ti let jsou policejní praktikanti přijati do provizorního veřejně právního služebního poměru jako inspektoři bezpečnostní stráže a vykonávají šest měsíců praktickou službu. Úspěšné vykonání služební zkoušky umožňuje inspektorům výkon služby ve skupině zařazených úředníků (skupina W 3). Teprve však po uplynutí čtyř služebních let, kdy inspektoři bezpečnostní stráže v praxi potvrdí svou způsobilost ke službě a po vykonání další služební zkoušky, mohou dostat na vlastní žádost „definitivní postavení“.

Přechod inspektorů bezpečnostní stráže do výkonu služby řídících úředníků (skupina W 2) není bezpodmínečně vázán na získání dalšího vzdělání. Postačuje k tomu mimo jiné úspěšné ukončení základního policejního vzdělání pro inspektory bezpečnostní stráže a šestiletý odpovědný výkon služby ve skupině W 3.

Po pěti letech služby z bezpečnostní stráže se zájemci mohou ucházet o službu u kriminální policie. Po úspěšném složení výběrové zkoušky musí absolvovat ústřední základní přípravný kurz pro kriminální úředníky. Po jedenácti týdnech přípravy probíhají služební zkoušky.

Podmínkami vstupu do nejvyšší úrovně profesní kariéry, do tzv. skupiny vedoucích úředníků (skupina W 1), je kromě věku (nejvýše 34 let u úředníků konajících službu v uniformě a 42 let u kriminální policie), čtyřleté služby ve skupině W 2 nebo W 3, základního policejního vzdělání, požadovaná maturitní zkouška nebo postupová úřednická zkouška.

Vzdělávání spolkového četnictva a spolkové policie probíhá na Ústřední četnické škole v Modlingu, která je podřízena Ústřednímu velitelství četnictva ve Spolkovém ministerstvu vnitra. Toto vzdělání se jen nepodstatně odchyluje od vzdělávání úředníků bezpečnostní stráže. (6)

Pro služební postup jsou u rakouské policie a četnictva rozhodující především dva faktory - služební hodnocení a počet odsloužených let.

Pro odpovídající závěry ve vztah k rakouskému policejnímu školství není doposud dostatek informací. Zejména nejsou k dispozici fakta o obsahu vyučování a výcvikového procesu v policejních školách.

Skutečností je, že významu vzdělávání policistů není v Rakousku přisuzována taková role, jako v jiných vyspělých evropských zemích, zejména jako ve SRN či Francii. I to má zřejmě svůj odraz ve výkonu služby rakouských policistů, pro kterou je charakteristický spíše důrazně administrativní a úředně správní typ jednání, které postrádá žádoucí míru lidské vnímavosti a zúčastněnosti. (7)

3.3 Vzdělávání policistů ve Francii

Obecné zásady vzdělávání

System vzdělávání policistů vychází z obecných zásad systému vzdělávání a má resortní povahu. Je s ohledem na své poslání selektivní nejen v požadavcích

na dosaženou úroveň předchozího vzdělání uchazečů. Je výrazně odborně vyprofilován. Má spíše tedy povahu nadstavbovou, protože ve většině případů požadovanou všeobecně vzdělávací úroveň již u svých frekventantů předpokládá. Legislativa pro policejní školství je jednotná. Požadavky pro přijetí ke studiu na policejních školách vycházejí ze skutečných potřeb té či oné kategorie policejních úředníků a v jednotlivostech se proto liší. (6)

Otevřenost systému

Otevřenost systému policejního vzdělávání ve Francii je dána jednak velmi úzkou spoluprací s civilním školstvím a jednak stanovením studijních míst pro externí uchazeče /nepolicisty/ ucházející se o vyšší i vrcholové policejní funkce a hodnosti (policejní inspektor, policejní důstojník a policejní komisař).

Kvalitě výchovně vzdělávacího procesu je na policejních školách věnována vysoká pozornost. Na počátku devadesátých let byla přijata dlouhodobá koncepce výuky pro policii, která zohledňuje a anticipuje nové trendy a potřeby.

Jednoty teorie a praxe

Orientuje se na prohlubování jednoty teorie a praxe v policejní činnosti, na další humanizaci poslání policie (policista je partner občana), její společenské úspěšnosti a vnitřní soudržnosti, na přibližování výuky jednotlivým policejním pracovištím a sebevzdělávání každého policisty, na neustálý výzkum policejní problematiky, mimo jiné i jako významného prostředku inovace vzdělávacího procesu.

Úsilí decizní sféry, zejména personální a vzdělávací sekce personálního policejního ředitelství, není orientováno pouze na vytváření dokonalejších bezpečnostních systémů, prosazování moderních metod policejní práce a bezpečnostní techniky, ale i na ochranu duševního zdraví policistů a jejich profesního rozvoje

Podmíněnost služebního postupu na dosažené úrovni vzdělání

Ve Francii, obdobně jako ve SRN, je přísně dodržována zásada vázanosti služebního postupu na dosaženém stupni vzdělání. Jednotlivé stupně policejní vzdělávací soustavy respektují rozdílnost nároků určitých úrovní výkonu státní služby. (6)

Pro zaměstnanecký sbor policie jsou rozhodující zákonná ustanovení pro Národní policii. Tyto legislativní normy zařazují všechny policejní zaměstnance z hlediska svého funkčního zařazení:

- ⊆ řídícího a kontrolního sboru Národní policie,
- ⊆ sboru policejních komisařů,
- ⊆ sboru velitelů a policejních důstojníků,

- ⊆ sboru policejních inspektorů,
- ⊆ sboru policejních vyšetřovatelů,
- ⊆ sboru poddůstojníků a strážníků,
- ⊆ administrativního a technického personálu.

Tyto uvedené služby policejních zaměstnanců jsou přiřazeny k jedné ze čtyř kategorií státní služby.

Do **kategorie „A“** jsou dispozičními stanovami zařazeni vrcholoví vedoucí pracovníci generálního ředitelství policie a pařížské policejní prefektury. Jim na úroveň jsou postaveni (patří do kategorie A) policejní úředníci zastávající funkce divizního komisaře, vrchního komisaře a komisaře.

Do **kategorie „B“** je zařazen sbor velitelů a policejních důstojníků a sbor policejních inspektorů.

Do **kategorie „C“** patří sbor vyšetřovatelů a sbor poddůstojníků a strážníků.

V **kategorii „D“** jsou zahrnuty určité funkce administrativního a technického personálu. Rozdíly v těchto dvou kategoriích jsou zanedbatelné.

Závislost služebního postupu na stupni vzdělání má pro policisty silný motivační účinek. Ti jsou navíc ze strany svých nadřízených důsledně vedeni k soustavnému sebevzdělávání a dalšímu profesnímu rozvoji formou služební přípravy.

Dosažená úroveň vzdělání je tedy jeden z významných faktorů služebního postupu, získání vyšší hodnosti a vyššího platového ocenění. (6)

Významnou úlohu v postupu policistů z jedné úrovně profesní kariéry do vyšší, ale i před přijetím do služebního poměru, sehrávají konkurzy, kterých se všichni zájemci o službu či postup musí zúčastnit. Podmínky pro úspěšné absolvování konkurzních řízení jsou podrobně rozpracovány a jsou veřejně dostupné.

Policejní vzdělávací systém

Vzdělávání pro základní policejní funkce - kategorie „C“

K přijetí do státní služby kategorie „C“ je vyžadováno alespoň ukončení povinné školní docházky. Mezi základní podmínky pro přijetí k policii do nejnižší služební hodnosti strážníka patří základní vzdělání, pro uchazeče o funkci policejního vyšetřovatele je podmínkou ukončené vzdělání 1. stupně (získání diplomu tzv. Brevet).

Všichni uchazeči procházejí náročným konkurzním řízením. Konkurzní řízení se skládá z předběžné zkoušky formou testu, která prověří základní znalosti kandidáta a úroveň jeho logického myšlení. Po vyhodnocení testu sestavená komise

dá souhlas k další zkoušce, která je písemná. Vybraní uchazeči se dále podrobí ústní nepovinné zkoušce.

Vlastní vzdělávací proces probíhá v základních policejních školách, kterých je celkem 18, podle územního členění státu. Délka studia je jeden rok, pro policejní vyšetřovatele osm měsíců. Teoretická všeobecná a specializační příprava trvá pro budoucí strážníky osm měsíců, poté následuje čtyřměsíční pracovní stáž.

Po úspěšném zvládnutí všech předepsaných podmínek absolventi získávají služební označení „stagiaires“ (praktikant) nebo „enqueteur stagiaires“ (vyšetřovatel - praktikant) na dobu jednoho roku. Jsou služebně přidělováni podle potřeby nebo na základě výsledků závěrečné zkoušky buď na prefekturu k městské policii nebo k letištní či pohraniční policii. Pokud jsou i po uplynutí jednoho roku nadále způsobilí služby dostávají hodnost strážník nebo vyšetřovatel 2. třídy. (6)

Se základním policejním vzděláním může každý policista postupovat v hodnostech, ale pouze v rámci daného rozsahu služební kariéry. V průběhu a po 7 letech služby a po absolvování předepsané zkoušky mohou strážníci získat hodnost „podstrážmistra“ a „strážmistra“, policejní vyšetřovatelé 2. třídy mohou získat hodnost „policejní vyšetřovatel 1. třídy“. Po dalších třech letech mohou dosáhnout vrcholu služebního postupu, tj. hodnosti „staršího (vrchního) strážmistra“ nebo „staršího (vrchního, vedoucího) policejního vyšetřovatele“.

Každý z těchto uvedených policejních úředníků má možnost se po čtyřech letech aktivní služby zúčastnit různých konkurzů na místa policejního důstojníka, inspektora nebo i komisaře.

Vzdělávání pro vyšší policejní funkce - kategorie „B“

K přijetí do sboru policejních inspektorů nebo sboru policejních důstojníků kategorie „B“ je požadováno od externích uchazečů nepolicistů splnění určitých stanovených podmínek, mezi které patří např.:

- ⊆ věk od 17 do 30 let, 17-28 let (sbor policejních důstojníků),
- ⊆ vzdělání ukončené střední s maturitou či diplom, nebo jiné (nejlépe právnické) odbornosti,

- ⊂ povolení od perfekta nebo starosty (externí uchazeči).

Stanovená směrná čísla pro přijímání externích uchazečů se pohybují okolo 50 až 60 procent obsazovaných míst a pro přijímání interních uchazečů (z řad policistů) 40 až 50 procent z celkového počtu obsazovaných míst.

Všichni uchazeči procházejí náročným konkurzním řízením, při kterém musejí prokázat svou způsobilost ke službě u policie.

Přijetí adepti na funkce policejních inspektorů studují na Vyšší škole pro inspektory Národní policie. V zásadě poskytuje nižší stupeň vysokoškolského vzdělání výrazně právního zaměření. Délka studia je 16 měsíců. (6)

Po ukončení studia je absolventům přiznána hodnost „inspecteur stagiaire“. Pokud jsou i po uplynutí jednoho roku nadále způsobilí služby, je jim přiznána hodnost policejního inspektora. Po čtyřech letech aktivní služby se může policejní inspektor přihlásit ke konkurznímu řízení na místo policejního komisaře.

Patříčné vzdělání pro budoucí policejní důstojníky pořádkové policie poskytuje Vyšší škola pro důstojníky Národní policie v Nice. Délka studia je 18 měsíců a je v podstatě koncipovaná obdobně jako je tomu u profesní přípravy policejních inspektorů.

Služební umístění nových policejních důstojníků je ovlivněno reálnou existencí volných míst, dosaženými studijními výsledky a vlastním zájmem o konkrétní místo služby. Pravidelný postup v hierarchii předepsaných hodnostních stupňů u důstojnických hodností se děje automaticky po dosažení předepsaného počtu služebních let.

Vzdělávání pro nejvyšší policejní funkce kategorie „A“

K přijetí do sboru policejních komisařů je požadováno od externích uchazečů, co se týče vzdělání, ukončené vysokoškolské vzdělání.

Konkurzního řízení se mohou zúčastnit i příslušníci policie a administrativní pracovníci policejních součástí (asi 20 procent z celkového počtu obsazovaných míst), kteří alespoň čtyři roky vykonávali službu. Administrativní pracovníci musí navíc splňovat podmínky pro vstup do aktivní policejní služby.

Přijatí uchazeči absolvují profesní přípravu na Vysoké policejní škole. Jejich absolvování uzavírá u interních uchazečů i jejich úplné vysokoškolské vzdělání. Délka studia trvá dva roky. Po teoretické části přípravy absolvují studující dvě služební stáže a to nejen v resortu policie, ale také ve veřejné správě nebo i soukromých firmách. Velký důraz je kladen na osvojení nejnovějších poznatků managementu, informatiky, personálního managementu jakož i moderních metod řídicí činnosti a vedení lidí. (6)

Další vzdělávání policistů

Dalšímu vzdělání policistů je věnována zásadní pozornost. Jeho hlavní forma - služební příprava je uskutečňována pod odborným a metodickým dohledem generálního policejního ředitelství, konkrétně jeho správa pro personální otázky, policejní přípravu a vzdělávání. Ta ročně stanoví základní, centrální orientaci tohoto vzdělávání a dohlíží, jak jsou naplňovány stanovené pedagogické cíle.

Vedle služební přípravy existuje decentralisticky pojaté další vzdělávání policistů, které má fakultativní charakter a je plně v kompetenci příslušných řídicích stupňů. Každý policista v řídicí funkci má stanovenou povinnost dbát o profesní rozvoj svých podřízených. Plnou podporu má také úsilí jednotlivců po vlastním oficiálně neřízeném sebevzdělávání.

Pro zvýšení pedagogické efektivnosti dalšího vzdělávání plní řada specializovaných pracovišť vedle svých odborných funkcí i funkci vzdělávací. Navíc existují v resortu ministerstva vnitra zvláště vytvořené vzdělávací instituce, které se ve svém výchovném působení specializují a organizují nejrůznější doškolovací kurzy a popřípadě realizují i dálkový způsob vzdělávání. Ve francouzské policii se prosazuje tendence, aby každý policista, kromě své služební přípravy, absolvoval v průběhu tří let nejméně týdenní interní doškolovací kurz ve specializovaném vzdělávacím středisku.

Mezi tyto nejvýznamnější vzdělávací instituce patří vedle základních a vyšších policejních škol i institut vysokoškolských studií vnitřní bezpečnosti. Jedná se spíše o vědeckou instituci orientovanou především na základní výzkum. Podílí se však i na zdokonalování profesní přípravy komisařů pořádáním různých kurzů či organizováním odborných služebních stáží. (6)

Další vrcholovou vzdělávací institucí je Národní vzdělávací institut. Jde o víceúčelovou vzdělávací instituci, která slouží i k pedagogické přípravě policejních pedagogů působících asi v 18 základních policejních školách. Uskutečňuje se zde i aplikovaný výzkum a tvorba nejrůznějších pedagogických pomůcek pro potřeby policejních vzdělávacích středisek. Pořádá také jazykové zdokonalovací kurzy pro francouzské i zahraniční policisty před jejich přijetím ke studiu na policejních školách.

Vedle těchto významných vzdělávacích zařízení existuje mnoho menších a velmi úzce zaměřených pracovišť se značnými vzdělávacími aktivitami jako například středisko pro fyzickou a sportovní přípravu, středisko spojařské služby, výchovné oddělení pro administrativní pracovníky a další.

Francouzský systém policejního vzdělávání patří mezi nejvyspělejší na světě. Jeho zaměření má výrazně odborný, především právní charakter. Vysokou úroveň všeobecného vzdělání chápe jako jednu z významných selektivních podmínek výběru uchazečů i dalšího služebního postupu policistů.

Přestože nevyniká přílišnou kvalitou svého organizačního uspořádání, vede ve svých důsledcích k žádoucím a významným kultivačním proměnám policejního sboru, jakož i k růstu společenské prestiže policistů.

Hluboké docenění významu u nejrůznějších vzdělávacích aktivit pro zdokonalování profesní činnosti i osobního života policejních úředníků je

v mnohém inspirativní. Svědčí mimo jiné i o vysoké úrovni demokratického a humanitního rozvoje francouzské společnosti. (7)

4. Srovnání vzdělávacího systému v ČR se systémy zemí EU

Příprava policistů pro výkon povolání prošla v jednotlivých zemích osobitým vývojem. Z počátku často převzatý a do podmínek policie modifikovaný vojenský výcvik našel s postupem času ve vyspělých zemích podobu relativně uceleného systému vzdělávání, které připraví policisty na výkon všech zastávaných funkcí. Skutečností je, že přes prosazující se tendence, si každá země zachovala své zvláštnosti i ve vzdělávání policistů. Co však většinu vyspělých zemí spojuje, je velký důraz na hospodárnost vynaložených prostředků na vzdělávání.

Vzdělávací systém v ČR po probíhajících změnách je již srovnatelný se systémem ve vyspělých zemích EU, kde je vzdělávání a výcviku věnována velká pozornost. Vzdělávání a výcvik policistů je založen na základních hodnotách pluralitní demokracie, právního státu a ochrany lidských práv. Je koncipován tak, aby odpovídal cílům, jež policie sleduje.

V našem systému vzdělávání policistů jsou již základní stavební kameny vytvořeny, avšak není ještě optimálně nastaven jako ucelený a komplexní systém vzdělávání a výcvik policistů, který je běžný ve vyspělých státech.

Není dosud koncipován kariérní řád, který by umožňoval plánování kariéry a výběr pracovníků pro postup do vyšších funkcí a na vedoucí místa, nejsou jednoznačně stanoveny kvalifikační požadavky pro výkon konkrétních funkcí, pouze je stanoven stupeň vzdělání a neexistuje dostatečný motivační systém, který by vycházel ze vzájemné vazby mezi hodnocením, péčí o personální růst a

odměňováním. Toto vše je odvozeno od absence nově pojaté právní úpravy služebního poměru příslušníků v bezpečnostních sborech.

V vyspělých zemích, např. ve SRN, je velmi těsné propojení vzdělávací a personální politiky. Základním předpokladem je existence kariérního řádu, který člení policisty do několika kariérních skupin (3 a více). Pro každou kariérní skupinu je stanoveno povinné vzdělání, jehož obsah vychází z kvalifikačních předpokladů pro výkon jednotlivých funkcí. Závislost služebního postupu na dosaženém vzdělání je velmi silnou motivační stránkou. Uvedená zásada je důležitým principem

personální strategie. Policisté z tohoto důvodu ve vlastním zájmu usilují o splnění uvedených kritérií, která jim umožní rychlejší kariérní postup, získání vyššího platu a vyšší hodnosti. Vzdělání je však dobrovolnou záležitostí každého policisty, ze strany vedoucího není nucen.

Ve Francii je rovněž služební postup vázán na dosaženém vzdělání. Závislost služebního postupu na dosaženém stupni vzdělání představuje silnou motivaci. Volná pracovní místa podléhají výběrovému řízení dle předepsaných kritérií. Vzdělávací systém je velmi otevřený, ale nevyniká propracovanou organizací. Zaměřuje se na odbornost právního charakteru a velmi si cení nejrozličnějších typů vzdělání policejních úředníků.

Své specifikum si zachovává Rakousko. Významu vzdělávání není přisuzována taková role, což se zřejmě odráží ve výkonu služby rakouských policistů. Charakteristické je důrazně administrativní a úředně správní jednání. Pro služební postup je rozhodující služební hodnocení a počet odsloužených let.

Ve většině zemí Evropy se projevují tendence propojovat odborné policejní vzdělávání s civilním a zvyšovat počty vysokoškoláků v policejních sborech. Koncipování vysokoškolského studia má vliv na zvyšování kvality celkové úrovně vzdělání. Neboť k plnění stále náročnějších úkolů při policejní službě je třeba vyšší úroveň vzdělání policistů.

Při hlubším poznání těchto systémů policejního školství docházím k názorů, že řada prvků je jak v základním stupni, tak i následném stupni policejního školství obdobná. Do jednotlivých vzdělávacích systémů jsou zakomponovány určité zvláštnosti či jednosti, kterými je možno se inspirovat při zdokonalování policejního vzdělávání.

Mezi progresivní prvky policejního vzdělávání patří zejména modulární uspořádání výuky a výcviku, propracování personální strategie.

Závěr

Hlavním záměrem mé bakalářské práce bylo uvést souhrnný přehled o policejním školství v ČR, struktuře a vzdělávání. Vzdělávání je koncipováno jako celoživotní proces, který odpovídá požadavkům daných společností a vychází plně z nového zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Tento zákon zavádí systém celoživotního vzdělávání pro všechny policisty a nově spoluodpovědnost policistů za zvyšování úrovně své odbornosti. Avšak zásadním problémem je, že účinnost tohoto zákona byla již dvakrát posunuta a v současné době je předpokládána jeho novelizace. Z tohoto důvodu došlo k absenci kariérního řádu a nedostatečné motivaci ke zvýšení vzdělání či odbornosti policistů. Proto policisté, kteří na své funkci nesplňují požadavky vzdělání nebo odborné kvalifikace a chtějí na svých místech setrvat, si kladou otázku: „Doplnit si vzdělání nebo pouze zvýšit odbornou kvalifikaci?“ Teprve budoucnost nám ukáže, jaké mělo být jejich správné rozhodnutí.

Systém celoživotního vzdělávání je u policie realizován i s absencí nového zákona. Je obsažen v „Koncepci celoživotního vzdělávání policistů ČR“, kterou schválila vláda ČR v prosinci 2001. Zde jsou již rovněž promítnuty hlavní principy Strasbourghského Evropského etického kodexu. Definice v tomto kodexu obsažená – „Policista musí být schopen demonstrovat jasný úsudek, otevřený postoj, profesionalitu, férovost, komunikační dovednosti a je-li to nezbytné i leadership a manažerské dovednosti, dále musí být schopen citlivého porozumění pro sociální, kulturní a komunitní otázky“ předjímá další nové proudy v českém policejním vzdělávání a výcviku.

K tomu, aby se náš výchovný a vzdělávací proces přiblížil ke vzdělávacímu procesu vyspělých evropských zemí by vedlo:

- ⊂ zvýšení délky odborného vzdělání /nástupní přípravy/ nově přijatých policistů z 12 měsíců alespoň na 18 měsíců,
- ⊂ využití vstupního vzdělání,
- ⊂ důsledné provádění výběrových řízení na funkce,
- ⊂ využití samopřípravy ke zvýšení vzdělání či kvalifikace.

Využitím uvedených bodů by se snížily policii finanční prostředky investované na vzdělávání, zvýšila by se efektivita činností a prohloubila by se demokratičnost.

Důraz na hospodárnost vynaložených prostředků na vzdělávání spojuje většinu vyspělých zemí.

Budoucnost rozvoje policejního školství bude v dalším období ovlivněna jak vývojem jednotlivých zemí, tak i v důsledku prosazujících se tendencí v Evropě a na celém světě. Stále bude docházet ke změnám ve vnějším i vnitřním prostředí v důsledku zvýšení vědeckých poznatků, vývoje a uplatnění nových technologií (zejména v informatice), nárůstu významu společenských věd a prohloubením kooperace ve vzdělávání především v rámci EU, ale i v důsledku změn na poli zločinnosti. Dá se očekávat, že právě vzdělání, znalosti, informace, tvořivost i porozumění smyslu života budou nejcennějšími hodnotami lidské společnosti.

Resumé

Bakalářská práce na téma **“Vzdělávací a výchovný proces u Policie ČR”** v první kapitole charakterizuje Policii ČR, její úkoly v právním státě, organizaci a řízení. Základním posláním policie je zejména chránit bezpečnost osob, jejich práva a svobody a bezpečnost státu v podmínkách demokratické společnosti. Policejní služba proto musí být chápána a formována především jako služba občanům a právnímu státu.

Druhá kapitola obsahuje výchovně vzdělávací proces u policie, který vychází z Koncepce celoživotního povinného vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR, která byla schválena ministrem vnitra koncem roku 2001. Koncepce byla připravována v období změn v organizaci policie, tvorby nového zákona, u kterého byla účinnost již dvakrát oddálena a tedy platí ještě zákon ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků PČR. Na základě toho, dochází v policejním vzdělávání ke změnám.

Systém policejního vzdělávání zahrnuje nástupní odbornou přípravu na začátku kariéry každého, vzdělávání pro kariérní růst včetně vzdělávání při změně pracovního zařazení a výcvik pro prohlubování a udržení odbornosti. Jde o systém celoživotního vzdělávání v rámci policie. Současné policejní vzdělávání se skládá ze středního školství, základní odborné přípravy, vysokoškolského vzdělávání a dalšího vzdělávání. Důraz je kladen na ZOP, která je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Jejím obecně výchovným vzdělávacím cílem je vybavit policisty vědomostmi, dovednostmi a postoji včetně psychické stability v zátěžových situacích, které jsou nezbytné pro výkon policisty.

Ve třetí kapitole je uveden přehled vzdělávacího systému vyspělých evropských zemí - SRN, Rakousko a Francie a porovnání s naším policejním vzdělávacím systémem. Vyspělé země Evropy mají úzké propojení personální strategie a vzdělávání. Pro každou kariérní skupinu je stanoveno povinné vzdělání, jehož obsah vychází z kvalifikačních předpokladů. Postup je vázán na dosaženém stupni vzdělání a to představuje silnou motivaci. Proto policisté ve vlastním zájmu

usilují o to, aby splnili daná kritéria, která jim umožní rychlejší kariérní postup, získání vyššího platu a vyšší hodnosti. Volná místa se obsazují konkurzním řízením dle předepsaných požadavků. Ve vzdělání je kladen důraz na odpovědnost jednotlivce za sebevzdělání, na motivaci a jeho etickou vyspělost. Systém kvalifikačního vzdělání policistů je zpravidla doplněn systémem dalšího vzdělávání, jehož cílem je prohlubování a udržování odborné kvalifikace již získané.

V našem policejním systému vzdělávání je hlavním problémem absence nově pojaté právní úpravy zákona o služebním poměru, jehož účinnost byla odložena. Z tohoto důvodu není dosud koncipován kariérní řád, nejsou jednoznačně stanoveny kvalifikační požadavky pro výkon konkrétních funkcí, je pouze stanoven stupeň vzdělání. Není zaručena kontinuita celého procesu vzdělávání policistů během výkonu služby a neexistuje dostatečná motivace, která vychází ze vzájemné vazby mezi hodnocením, péčí o personální růst a odměňováním.

V závěru jsou uvedeny priority a směr vývoje našeho policejního vzdělávání, který by se tím přibližoval ke vzdělávacím systémům vyspělých evropských zemí jako je např. prodloužení délky základního odborného vzdělání, zavedení kariérního řádu, využití vstupního vzdělání, zavedení výběrového řízení na funkce a větší využití samopřípravy ve vzdělání.

Anotace

Bakalářská práce „**Vzdělávací a výchovný proces u Policie ČR**“ uvádí stručný přehled policejního vzdělávání v ČR a srovnává ho se situací ve vyspělých zemích EU. V závěru stanovuje priority v oblasti odborné přípravy a celoživotního vzdělávání.

Annotation

The Bc work concerning **Educational and Training Process at Police of the Czech Republic** gives a brief survey of the structure of policeman education in the Czech Republic and it compares it with the situation in the mature countries of European Union. It results in stating the priorities in the sphere of professional training and lifelong education.

Klíčová slova

Celoživotní vzdělávání, Evropská unie, odborný výcvik, odborné vzdělání, policie, priority, srovnání, škola, vzdělávání, vyspělé země.

Key vocable

Lifelong education, European Union, professional training, education training, police, priorities, comparison, school, education, the mature countries.

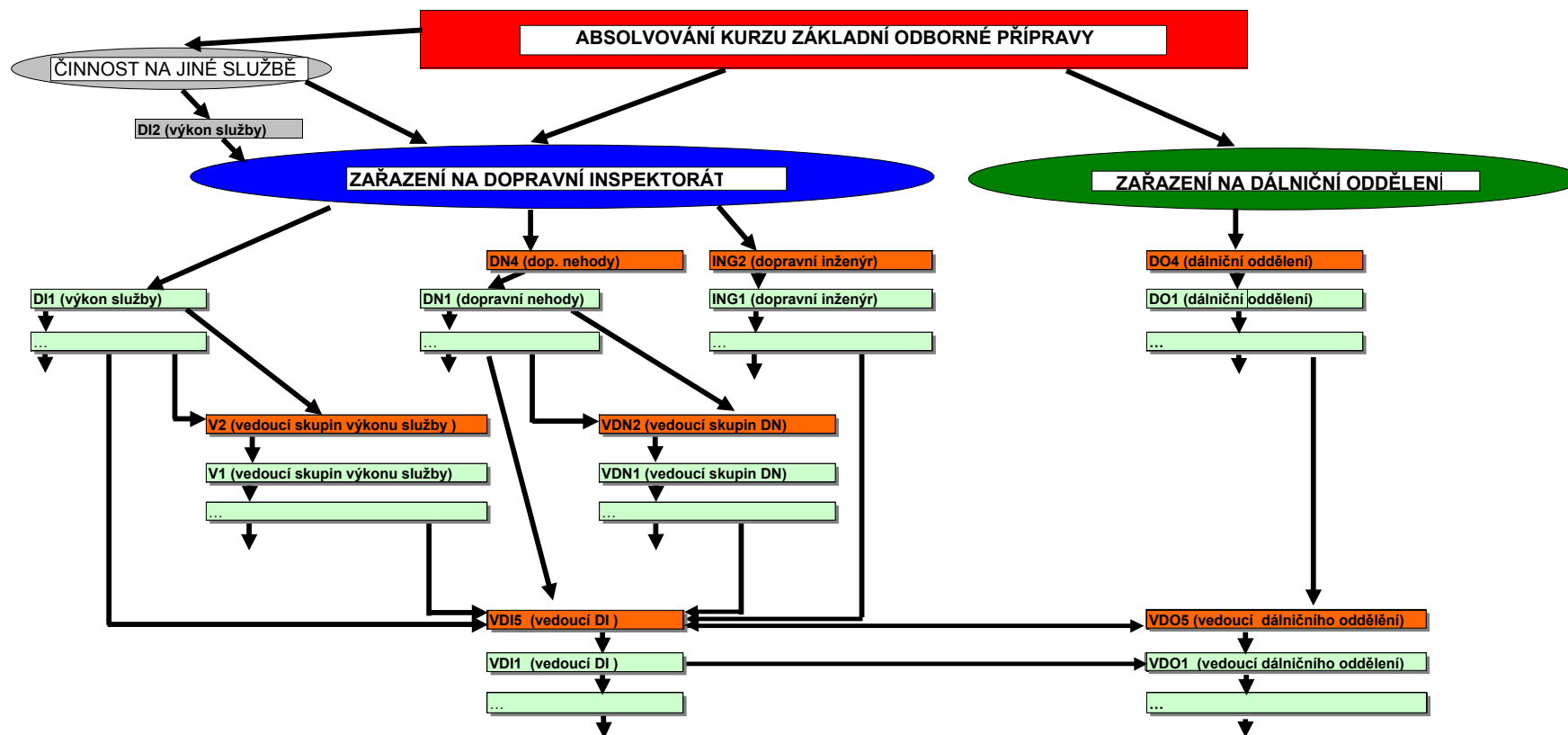
Literatura a prameny

1. Zákon ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů .
2. Zákon ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve
3. znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.
5. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
7. Kovařík, Z. Vzdělávání policistů v zahraničí. Praha: PA ČR, 2003. 172 s.
8. ISBN: 80-7251-132-7.
9. Semrád, J. a kol. Kapitoly z profesní pedagogiky. Praha. PA ČR, 1997. 146 s.
10. ISBN: 80-85981-72-6.
11. Odbor vzdělávání a správy policejního školství. Koncepce celoživotního povinného vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie České republiky a resortu vnitra. Praha: MV, 2001.
12. Nevoránek , J. - Řehoř, A. Metodické pokyny pro zpracování bakalářské práce. Brno: IMS, 2004.
13. Řehoř, A. Metodologie I. Brno: IMS, 2004.

Ostatní prameny

Při zpracování práce byly využity interní materiály MV a Policie ČR, které nejsou běžně dostupné.

SCHÉMA CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI DOPRAVNÍ SLUŽBY - Systém kurzů

KURZY, KTERÉ SLOUŽÍ K ZÍSKÁNÍ NEBO PROHLoubENÍ SPECIÁLNÍCH VĚDOMOSTÍ A DOVEDNOSTÍ

ADR/AETR	RADAR	LOTUS	DMU	ŘO C	ŘO D	MKTJ	ZVZ (majáky)	PROLONGACE sk. A B	PROLONGACE sk. C D
----------	-------	-------	-----	------	------	------	--------------	--------------------	--------------------

legenda:
 oranžová - kurzy povinné specializační (součást předepsané kvalifikace na danou funkci)
 zelená - kurzy inovační, doporučené 1 x 3 roky, povinné 1x 5 roky
 žlutá - kurzy nepovinné inovační, nabídkové
 červená - ZOP
 šedá - doplňující nepovinný specializační kurz